

ESF meede “**Õppijakeskse ja uuendusmeelse kutsehariduse arendamine ning elukestva õppe võimaluste laiendamine**”

Tugiõpilaste süsteemi käivitamine kutseõppeasutustes

Projekti kestvus: 01.04.2011 – 01.04.2013

Projekti kood: 1.1.0801.10-0033

Projektis osaleb 6 kutseõppeasutust: Võrumaa Kutsehariduskeskus, Vana-Antsla Kutsekeskkool, Valgamaa Kutseõppekeskus, Viljandi Ühendatud Kutsekeskkool, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool ja Räpina Aianduskool. Viimane on ka projekti eestvedaja.

Miks selline projekt?

Kutseharidussüsteemis on probleemiks suur õpi- ja käitumisraskustega õpilaste arv, suur väljalangevus, madal sotsiaalne toimetulek koolis ja selle lõpetamise järel. Samuti on noorte hulgas süvenenud sotsiaalne kiusamine ja tõrjutus, vaimne vägivald.

Eesti kutsehariduse arengukava aastateks 2005-2008 täitmise kokkuvõtteks tuuakse eraldi vajakajäämisena välja, et „**väljalangevus kutseharidusest on lubamatult suur**“. Eesti kutseharidussüsteemi arengukavas EKA 2009-2013 on öeldud, et vajalik on välja töötada ja **rakendada meetmete pakett, mis sisaldaks erinevaid õpilasi ja õppetööd toetavaid tegevusi** (sh õpinõustamine, õppimis-, käitumis- ja sotsiaalsete probleemidega toimetulek).“

Kutseõppeasutustesse sisseastujatest osa ei lõpeta haridusteed – seda kinnitavad nii koolides tehtav statistika kui EHISE andmed kõikide kutseõppe õppeliikide kohta. Väljalangevuse vähendamiseks on haridus- ja teadusministeerium rakendanud uusi kutseõppeliike, laiendanud õppetootuste süsteemi, toetanud põhiharidusejärgsete õppijate koolilõunat, kuid need meetmed ei ole andnud seni loodetud tulemust. EHISE andmetel oli näiteks 2007/2008. õppeaastal õpilaste väljalangevus 19,8 % (EKA 2009-2013). Sama kinnitab ka riigikontrolli auditi „Riigikutseõppeasutuste ümberkorraldamise tulemuslikkus“ aruanne.

Kutseõppeasutused ise on samuti uurinud õppijate väljalangevuse põhjusi ning leidnud, et sageli on selleks õppeõlgnedused. Õppijad puuduvad palju erinevatest tundidest erinevatel põhjustel (oskamatus toime tulla maailma ja seal olevate probleemidega, halb õpioskus jne).

Probleemiks on ka vale eriala valimine. Koolide vilistlaste uuringud on näidanud, et põhikooli järgselt õppima asunute erialane rakendatavus pärast lõpetamist ei ole suur. Tüüpiline on, et asutakse edasi õppima või tööle hoopiski teisel erialal. Selle põhjuseks saab kindlasti pidada osaliselt ka puuduvat karjääriplaneerimisoskust. Projektis osalevatest koolidest mitmes ei tööta ka karjäärispetsialisti.

Töö väljalangejatega on seni olnud koolides süsteemitu ning pole andnud soovitud tulemusi. Väljalangevus on viimastel aastatel koolides küll vähenenud, kuid selle põhjuseks võib pigem pidada majanduslangusest tingitud töökohtade puudust.

Suur on olnud tööpuudus noorte seas. Eesti statistikaameti andmete järgi on töötuse määr 15-24-aastaste noorte hulgas kasvanud järgmiselt: 2007 – 10%; 2008 – 12%; 2009 – 27,5 %.

Nii õppija kui õpetaja toetuseks on vaja luua ja käivitada maailmapraktikale tuginedes **professionaalne ja toimiv tugisüsteem**. Üheks võimaluseks on tugiõpilaste süsteemi rakendamine ning sotsiaalsete märkamis- ja sekkumisostustega ning esmast tuge pakkuvate inimeste ringi suurendamine kutseõppeasutuses õppimist alustavatele noortele.

Antud projekti eesmärgiks on kutsehariduse arendamine õppijatele tugi- ja nõustamisteenuse ning huvitegevuse pakkumise ja õpetaja professionaalse arengu toetamisega – tugiõpilaste süsteemi käivitamine igas partnerkoolis.

Projekti etapid:

- 1) aprill – september 2011: Tulevased tugiõpilaste juhendajad (3 täiskasvanut igast osalevast partnerkoolist) arutlevad tugiõpilaste rolli ja ülesannete üle kutsehariduses, töötavad välja koolituskava tugiõpilastele ning koolituvad ka ise.
- 2) September 2011 – juuni 2012: Igas partnerkoolis alustab tegevust tugiõpilaste rühm (15 õpilast). Paralleelselt reaalse tegevusega viiakse läbi ka koolitusi. Õppeaasta jooksul korraldatakse 4 ühist õppepäeva kõikide koolide tugiõpilastele ja nende juhendajatele. Ühisseminarid toimuvad iga kord erinevas partnerkoolis. Ühisseminaride põhieesmärk on õppurite sotsiaalsete oskuste täiendamine, alaeesmärkideks tagasiside saamine, kogemuste vahetamine, partnerkoolidega tutvumine, õppeasutuste töötajate omavahelise suhtlemise ning võrgustikutöö tugevdamine.
- 3) September 2012 – aprill 2013: Igas partnerkoolis jätkavad tegevust „vanad“ tugiõpilased, lisaks alustavad tegevuse ja koolitusega „uued“ (taas 15 õpilast). Õppeaasta jooksul toimub 2 ühisseminari kõikidele „vanadele“ ja „uutele“ tugiõpilastele ning nende juhendajatele.

Kõikide partnerite meeskondadele (tugiõpilased ja nende juhendajad) on planeeritud projekti kestvuse perioodil 4 supervisiooni, ennetamaks nende läbipõlemist ning pakkumaks igale meeskonnale omakorda tuge.

Projekti edukal läbimisel peaksid olema loodud tugiõpilaste tegutsemise üldpõhimõtted kutsekoolides, koolituskava ning igas kutsekoolis tegutsema tugiõpilaste rühm, kes on juhendajate abiga võimeline olema oma tegevuses jätkusuutlik.

Tugiõpilastega tegelevad Räpina Aianduskoolis:

Ulvi Mustmaa, täienduskoolituse ja arenguosakonna juhataja
Ülle Viksi, sotsiaalpedagoog ja karjäärinõustaja, 2. kursuste juhataja
Anneli Veeret, psühholoog